

V.U. Omer Vilain - Rogierlaan 38/11 - 8400 Oostende

DE PLATE

VERSCIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift

Neptunus v.z.w.

Postbus 17

8400 Oostende

Tel. en Fax: **059/80.66.66**

e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**

..... over de **koopvaardij**

..... over **vreemde oorlogsbodems**

..... over ons **maritiem verleden**

..... over de **havenactiviteiten** en

over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U

of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovernamen toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 34

NUMMER 11

MAAND november 2005

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 221: **F. COOPMAN**: De vergeten zeestrijders 1914-1918 (7).

blz. 234: **R. WEISE**: Ik was 11 in 1940 (deel 3 en slot).

blz. 244: Plate-veiling 2006
Verbetering

blz. 245: **N. HOSTYN**: Antony-foto's uit de verzameling van de Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate (2^e deel).

**HET DOCUMENTATIECENTRUM VAN DE HEEMKRING IS TE RAADPLEGEN
GEDURENDE DE OPENINGSDAGEN EN -TIJDEN VAN ONS MUSEUM**

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: . Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

750-9109554-54

000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

François COOPMAN: Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.

Rudi WEISE: Voorhavenlaan 1/14, 8400 Oostende.

Norbert HOSTYN: Directie Musea, p.a. H. Serruyslaan 18a, 8400 Oostende

NOVEMBER ACTIVITEIT

De Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

donderdag 24 november 2005 om 20.00 uur

in de Forumzaal van de Bibliotheek Kris Lambert, Wellingtonstraat

Onderwerp: **DE DAKEN VAN OOSTENDE**

Spreekers: dhr **Norbert HOSTYN** en dhr. **Yvan VAN HYFTE**

Vorig jaar kocht het Museum voor Schone Kunsten het schilderij "De Daken van Oostende" van James ENSOR aan. Vanuit zijn atelier bracht hij een panorama over het zuiden en zuidwesten van de stad. Norbert HOSTYN en Yvan VAN HYFTE analyseerden de voorstelling en kwamen tot de conclusie dat ENSOR zijn buurt heel nauwkeurig in beeld heeft gebracht.

Vele detailfoto's van het schilderij en vergelijkend beeldmateriaal ondersteunen hun stelling tijdens de voordracht.

Yvan VAN HYFTE en Norbert HOSTYN zijn allebei regelmatige medewerkers aan het tijdschrift "De Plate". Voor deze voordracht slaan ze de handen in elkaar: Norbert HOSTYN bespreekt het schilderij en de geschiedenis ervan. Yvan VAN HYFTE neemt het iconografisch luik voor zijn rekening.

OPGELET: deze voordracht gaat NIET door in de Dr. Colensstraat, maar in de Bibliotheek Kris Lambert en dit omdat er moet gewerkt worden met twee schermen.

DECEMBER I ACTIVITEIT: Middagmaal en kleinkunstmiddag

Onze jaarlijkse maaltijd en kleinkunstmiddag gaat dit jaar door op

ZATERDAGMIDDAG 3 DECEMBER om 12u30

in een zaal van het Hotel Royal Astrid, Wellingtonstraat 1 te Oostende.

Op het menu staat

EEN BUFFET ALL-IN

Aperitief of fruitsap

Voorgerechtenbuffet met oesters (2 pp.)

Gerookte zalm, heilbot, tomaat gevuld met garnalen, vispasteien, zalm bell-vue

Gerookte ham, assortiment van koude vleeswaren, vleespastei.

Koude salades, verse groentjes, dressings en koude sausen

Waaier van gebakken eendenborstlapjes in combinatie met Leffe,

Assortiment van warme groentjes en denappelkroketjes

Assortiment van huisgemaakte taarten, mini gebakjes, bavaroisgebak,
Chocolademousse, soesjes
Assortiment van vers fruit en kaas

Koffie of thee

Water en wijn inbegrepen.

Gezien het groot succes van de laatste jaren hebben wij opnieuw de heer Martin VANDERSTRAETEN gevraagd om de muzikale omlijsting te verzorgen. Als uitstekend pianist zorgt hij gedurende de ganse middag, voor een medley van zeer gekende wijsjes en meezingers.

De deelname in de kosten bedraagt € 35.

De betaling gebeurt door storting op rekening 380-0096662-24 van De Plate

H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

Met vermelding "deelname aan de maaltijd van 3 december met X personen en dit **vóór 28 november**.

Indien U vreest dat Uw storting te laat zal zijn geef dan een telefoontje naar Jean Pierre Falise op het nr. 059708815.

Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.

LIDGELD 2006

Het geld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2006 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Enkel zij die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 31 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Simone MAES
Penningmeester

DE VERGETEN ZEESTRIJDERS 1914-18 (7)

door **François COOPMAN**

In de loop van de jaren 1914-18 werden er vier (1) Oostendse stoomtreilers door Duitse duikboten gekelderd. Van drie (2) heb ik de zeeverslagen teruggevonden in het archief van het Zeewezen. Van het vierde slachtoffer, nl. de 0.170 "DELTA A", is het zeeverslag spoorloos, waarschijnlijk ergens foutief geklasseerd tussen de honderden dokumenten die het archief, van de jaren 1914-18, rijk is. Wat ik wel heb teruggevonden, na enkele jaren van geduldig zoeken, zijn enkele administratieve dokumenten m.b.t. het vergaan van de 0.170 (3), 18 mijl ten zuiden van de St. KILDA archipel, gelegen ten westen van de HEBRIDEN (4) Schotland.

1^e document :

Telegram : TO MARBELGE-CHURTON-LONDON APRIL '18.

«RUMOUR RUN DELTA AT FLEETWOOD SUNK BY ENEMY (°) CREW SAVED (°) CLAESSENS (°)(5)

2^e dokument :

brief van 26 april '18 (°) Dhr. J. NIERINCK, bestuurder van de rederij "DELTA" meldt, aan de Waterschout te MILFORD HAVEN, Dhr. CLAESSENS «dat de bemanning van "DELTA A" op 25 april 1918 aangekomen is in FLEETWOOD (6) vanuit GLASGOW. "DELTA A" gezonken op 24 april 1918 omstreeks 16.00 (°). De waarde van "DELTA A" wordt geschat op ± 8000 pond (°)

3^e dokument :

27 april '18 (°) Dhr. J. NIERINCK maakt het zeeverslag opgesteld door schipper L. COENE, voor de Belgische consul te GLASGOW, over aan de waterschout Dhr. CLAESSENS.

4e dokument :

30 april '18. Waterschout CLAESSENS maakt het zeeverslag over aan de inspecteur BULTYNCK (LONDEN) (7)

5e dokument :

Het zeeverslag wordt goedgekeurd door advocaat H. BAELS (8)

De 0.170 "DELTA A" was één van de weinige Oostendse stoomtreilers die niet bewapend was en dus een gemakkelijke prooi voor de "U-19" van de III U-Flotille, met als bevelhebber Kapitän-Leutnant Johannes SPIES (10). Wegens een defekt aan een Diesel motor had SPIES zijn rooftocht rond de Britse kust moeten onderbreken en op zijn terugreis zonk hij op 23 april nog twee Britse stoomtreilers terwijl hij op 25 april de Nederlandse stoomboot " HOLLANDIA " metende 733T praaide en opleidde naar SWINEMÜNDE daar haar scheepspapieren onvolledig waren. Op 28 april meerde de U-19 aan in haar thuishaven, WILHEMSHAVEN.

Gezien het zeeverslag opgesteld door de schipper van de 0.170 spoorloos is, kan verondersteld worden dat de fatale "ontmoeting" met de U-19 als volgt is verlopen. Nadat de commandant van de U-19 zich, via de periscoop, verzekerd had dat de 0.170 niet bewapend was en er geen patrouille-vaartuigen in de omgeving waren, is hij boven water gekomen, heeft onmiddellijk een kanonschot gelost vóór de boeg van zijn prooi en door middel van vlaggen en de bemanning bevolen hun vaartuig te verlaten. (VERLASSEN SIE DAS SCHIFF !). Dat de verraste bemanning er geen gras liet over groeien spreekt vanzelf en het gebeurde niet zelden dat sommige bemanningen, in grote paniek, in hun reddingsboot sprongen zonder drank, voedsel, compas en warme kledij met alle gevolgen van dien, op tientallen mijlen van de kust op een koude eenzame zee die geen genade kent. De maritieme oorlogsboeken staan vol met "openbootgruwelen". Het verlaten schip werd nu onderzocht door een officier en enkele matrozen (de demolitieploeg), alle belangrijke dokumenten werden in beslag genomen, van groot belang waren de zeekaarten waarop de Britse mijnenvelden

aangeduid waren en vooraleer hun U-boot te vervoegen werd er een "benne" vis meegenomen. Meestal liet de demolitieploeg enkele explosieven achter, maar de U-19 zonk de 0.170 door middel van haar 10,5 cm scheepskanon.

Verbleven de 16 schipbreukelingen lang in hun openboot, waren ze verspreid over twee boten, hoelang zwalkten ze rond op de winterkoude "Atlantiek" vooraleer ze opgepikt werden door een bevriend vaartuig? Slechts het spoorloze zeeverslag van de 0.170 kan deze vragen beantwoorden.

Nadat SPIES op 21 april de 0.170 had gezonken in de nabijheid van de eilandengroep St. KILDA richtte hij de steven van de U-19 naar het onbewoonde eilandje NORTH RONA, deel uitmakend van de St. KILDA Archipel. Nadat hij zijn bemanning had getrakteerd op een vers visje had hij nu zijn ogen laten vallen op de wilde schapen die op het eilandje rondliepen. Hij zette een officier en drie gewapende matrozen, waaronder de kok, overboord in een roeibootje, een bijbootje dat eerst moest opgeblazen worden, met als opdracht zoveel mogelijk vogeleieren te verzamelen en vier schapen te doden. Eieren vonden ze niet maar het was wel een kleine kunst om vier schapen neer te schieten. Gezien er niet voldoende plaats voorhanden was in de roeiboot voor vier schapen, werden er twee aan boord genomen, de twee anderen werden achter de roeiboot gesleept. Eens terug aan boord van de U-19 werden de schapen ontveld en in stukken gesneden. Gezien de stank die uitging van de wilde schapen werd dit vilwerk uitgevoerd op dek ! Na kabeljauw met een botersausje zou nu schapenragout op de menu staan, een welgekomen delicatessen voor de bemanning want aan boord van de U-boten werden er geen culinaire hoogstandjes opgediend. Integendeel, de erbarmelijke toestanden aan boord van de duikboten lieten niet toe dat er gezellig kon getafeld worden. Een vochtige atmosfeer, oliedampen, een steeds aanwezige lijfgeur wegens gebrek aan een noodzakelijke hygiëne in een zeer beperkte ruimte waren de oorzaak dat het leven aan boord ver van ideaal was om niet te zeggen onmenselijk. En toch had de Kriegsmarine geen tekort aan vrijwilligers die zich aanmeldden voor de onderzeebootdienst. Terloops nog even vermelden dat de vier Duitse militairen die aan wal gingen op strooptocht de enigste Duitse militairen waren die vrij rondgelopen hebben op Brits grondgebied gedurende de W.O I.

De 0.170 was de tweede stoomtreiler van de rederij "DELTA" die verloren ging, de 0.171 was reeds op 2 juni 1915 het slachtoffer geworden van een U-boot (zie: De Plate 92/73). Dit betekende het einde van een rederij opgericht te Brussel de 11de Februari 1908 als naamloze maatschappij "DELTA" (Visserij en Sleepdienst). Zij telde onder haar aandeelhouders tal van personaliteiten uit de hoogste kringen met o.a. Graaf Paul de SMET de NAEYER, minister van Staat, Baron Constant GOFFINET, minister, Baron Albert RUZETTE, gouverneur van West-Vlaanderen, Ernest SOLVAY, industrieel. Achtendertig kapitaalkrachtige personen investeerden 500.000 F in de rederij, geen enkele Oostendenaar was geïnteresseerd. De directie van de maatschappij werd aangeboden aan John Bauwens (10) maar hij sloeg het aanbod af en stelde Jules NIERINCK voor die na het overlijden van zijn vader Edward de vishandel en visafslag trachtte te breidden voor zijn moeder.

Er werden twee stoomtreilers besteld in het Verenigd Koninkrijk en in de loop van de maand september 1908 liepen beide stoomtreilers, de 0.170 "DELTA B" en de 0.171 "DELTA A", de haven van Oostende binnen. De 0.170 was gebouwd op de scheepswerven van COCHRANE, SELBY, de 0.171 door de GOOLE SHIPBUILDING Cie, waar indertijd de 0.74 "IBIS V" van stapel liep.

Op dinsdag 29 september 1908 werd de "DELTA A" plechtig gewijd en nadien voorgesteld aan de lokale pers die door de leden van de beheerraad van de rederij rondgeleid werden op het vaartuig. Het viel op dat de rederij moeite noch kosten had gespaard om het leven aan boord enigszins aangenaam te maken, voor de kapitein was er een luxe cabine voorzien. Na de rondgang aan boord

werd er aan de genodigden een receptie aangeboden in het bureau van de "DELTA" gelegen in de Jozef II straat.

De eerste reis van de "DELTA A" was naar het kanaal van BRISTOL en na een reis van 11 dagen werd een besomming gemaakt van 4.013,20 F, haar zusterschip de "DELTA B" ging vissen in het visrijke gebied van IJsland en na 16 dagen werd er een besomming geboekt van 7.595,20 F. Beide stoomtreilers visten ook aan de Spaanse kust en na een reis van drie weken werd er respectievelijk 7.780 F en 6.609 F besomd. De eerste reizen van beide vaartuigen waren winstgevend en aangemoedigd door dit succes besloot de beheerraad drie grote stoomtreilers (volgens de lokale pers) aan te kopen in Boulogne, nl de "CORSAIRE", de "SURCOUF" en de "JEAN BART". De stoommachines van deze vaartuigen hadden een vermogen van 700 PK, ze hadden een bemanning van 25 man en waren bestemd voor de visvangst in de WITTE ZEE en de kust van NEW FOUNDLAND en zouden varen onder de Franse driekleur. Volgens de berichtgeving in de lokale krant "CARILLON" werden deze vaartuigen aangekocht in de maand juni 1909 doch twee andere bronnen spreken dat tegen.

Volgens Marcel POPPE, auteur van "VAN MANNEN EN DE ZEE", werd de Franse stoomdrifter "SURCOUF" in de loop van 1912 aangekocht (er is hier geen sprake van de "CORSAIRE" noch de "JEAN BART"), herdoopt in "Président BARBANSON" en kreeg het nummer 0.172 toegewezen. (11) Haar stoommachine had een vermogen van 510 PK (sic), mat 135 T netto en was in die periode het grootste Oostendse stoomvaartuig. In het najaar van 1912 nam de 0.172 voor het eerst deel aan de drijfnetvisserij (12) met uitsluitend Belgisch personeel waaronder scheepsjongens van het Koninklijk werk "IBIS". Maar het experiment met drijfnetten was een kort leven beschoren en op 15 april 1914 werd de "Président BARBANSON" verkocht aan de Franse rederij "DELPIERRE et DUVA" Boulogne voor 134.000 F» Voor zover dhr POPPE.

Ook in "DE OOSTENDSE VISSERIJ" door Roland DESNERCK wordt er gewag gemaakt van de ex "SURCOUF"

«Er is in Oostende in feite slechts één echte stoomdrifter geweest. Hiermede bedoelen we een stoomvaartuig ingezet voor de visserij met de vleet (drijfnetten). Het was de 0.178 (sic) "SURCOUF" afkomstig uit Boulogne. Dit vaartuig van de rederij "DELTA" had een aantal Franse matrozen aan boord en zelfs een Franse "tweede kapitein" omdat onze vissers niet langer vertrouwd waren met de drijfnetvisserij. Na korte tijd werd het vaartuig echter weer verkocht gezien dit soort visserij duidelijk niet vlotte.»

Bij nazicht van de monsterrol van 9 juni 1913 van de 0.172 "Président BARBANSON" stel ik vast dat de bemanning bestond uit een 15-tal matrozen uit de Westhoek, haringjagers bij uitstek, en enkele Oostendenaars. De schipper GODERIS Henri, geboren te KOKSIJDE had een loon van 5% op de besomming, terwijl een Franse loods, MALFUY Charles, een vast loon kreeg van 250 F per maand. De 11-jarige DELANGHE Louis, aangeworven als "jongen" verdiende 15 F per maand (kost en inwonen inbegrepen).

De laatste monsterrol werd door de bemanning ondertekend op 311213, er waren nu wel minder matrozen aan boord, praktisch alle "WESTHOEKERS" waren ontscheept. De Franse loods was vervangen door "Pilot" HOOK William, 63 jaar, van Britse nationaliteit, met een vast loon van 75 F per week.

De 30-jarige schipper BROUCKXON Richard, zoon van Richard en LABBEKE Mathilde, Oostendenaar van geboorte, moest het stellen met een loon van 4% op de besomming ; was dit reeds een bezuinigingsmaatregel van de rederij "DELTA" ? Opmerkelijk is de hiernavermelde tekst die bovenaan de monsterrol, in kleine letters, bijgeschreven was.

«Ne seront payés qu'à la fin de la campagne c.a.d. vers la fin du mois de décembre tout homme qui pour certaines raisons serait débarqué par l'armement n'aura plus droit à ses % ou ‰. L'armement se réserve le droit de cesser la pêche au hareng avant la fin du mois de décembre.» Voor de bemanning was er geen vertaling voorzien. De 0.172 meterde 135 19/100 T, was voorzien van een stoommachien van 120 PK en zijn roepnaam was M.B.S.W.

Van de 0.178 "SURCOUF" heb ik in de vooroorlogsperiode (1914) niets teruggevonden, zeker niet bij de rederij "DELTA".

Op 5 september 1918 vroeg de waterschout dhr. CLAESSENS aan dhr. J. NIERINCK wat momenteel zijn bezigheden waren in Fleetwood, nu dat ook het tweede vaartuig van de rederij "DELTA" gezonken was. Het antwoord liet niet lang op zich wachten.

SOCIÉTÉ ANONYME DELTA Ltd
STEAM TRAWLER OWNERS
FLEETWOOD

Manager J. NIERINCK

Southport, 7 september 1918.

Geachte Heer,

Ik heb zojuist uw brief van 5 september ontvangen hier te SOUTHPORT waar ik verblijf tot maandagmorgen.

De inlichtingen die u mij vraagt zijn als volgt :

1. Als reder-zaakvoerder ben ik verantwoordelijk voor het uitrusten en uitbaten van de vaartuigen "EDDYSTONE", "PRETORIA", "TOURACO" en "ARACARI" behorende tot de vennootschap "DELTA" (13), maar die, zoals de vaartuigen van "LLOYD ROYAL BELGE" tijdelijk varen onder Engelse vlag. De "EDDYSTONE" en de "PRETORIA" varen vanuit FLEETWOOD met een volledige Belgische bemanning, de "TOURACO" en de "ARACARI", in dienst van de Engelse regering, varen met een Engelse bemanning.
2. Dezelfde functie neem ik ook waar voor de twee stomers "GENERAL" en "LAURECTA". Ik had er nog niet aan gedacht om u ervan in te lichten omdat in werkelijkheid ik slechts één Belgische bemanning tewerkstel in de haven voor het lossen van de vis, het aanvoeren van levensmiddelen, herstellingen op dek en in de machinekamer. Het zijn Charles TITELJON, VANDEBERGHE, Henri STEENKISTE, Edouard STEENKISTE, ABICHT, VAN HOECKE vader, Edouard DEZITTER, DEZITTER zoon, Edouard DEFER (nu teruggezonden), LEYNE Alphonse, Edouard VAN HOUCKE, deze twee laatste vertrekken maandag a.s. met de 0.125. De "GENERAL" is 3 maanden uit de vaart geweest wegens herstellingen, een Belgische bemanning was er steeds aan het werk.
3. De Belgische vaartuigen, eigendom van dhr. D'HONDT. Dhr. D. HONDT heeft mij schriftelijk bevestigd dat ik mij mag bezighouden met al zijn sloepen en dat doe ik ook. Alle sloepen worden nu gereedgemaakt voor de visvangst en gezien de visvangst in LOWESTOFT (14) nu beëindigd is zullen al deze sloepen ter visvangst uitvaren vanuit FLEETWOOD. Nu moet ik ook zorgen voor huisvesting voor de familieleden van de bemanningen. U kunt begrijpen dat dit geen gemakkelijke taak is. De eerste van deze sloepen, 0.90, vertrekt reeds dinsdag of woensdag en de anderen zullen volgen.
4. De sloepen "Marie-Edmond" 0.125 en "DE ZEEBLOEM" 0.184 eigendom van We.DECKMYN.

Gezien dat We. DECKMYN in Oostende is achtergebleven, ben ik de enigste persoon die zich met beide sloepen kan bezighouden; beiden vertoeven in FLEETWOOD. De 0.125 vaart uit morgen maandag met als bemanning schipper TRATSAERT, de matrozen Cornelius LARSEN, Alphonse LEYNE en Edouard VAN HOUCKE. Alle bemanningsleden van bovenvermelde vaartuigen (uitgenomen de twee stoomtreilers varende voor de Britse Admiraliteit) zijn Belgen.

Zoals ik u reeds vroeger heb medegedeeld, heb ik ook onder mijn beheer de sloepen "CEVIC", "EASTBOURNE", "CHANCELLOR", die vissen vanuit FLEETWOOD en de "LORD GEORGE" (in dienst bij de Britse Admiraliteit). Deze vier stoomsloepen zijn eigendom van dhr. D'HONDT en Cie. U bent waarschijnlijk op de hoogte van het feit dat al het mogelijke wordt gedaan ten einde die vaartuigen te laten varen onder Belgische vlag, de Belgische autoriteiten zullen hoogstwaarschijnlijk bemiddelend optreden in deze kwestie en het spreekt vanzelf dat wij er dan onmiddellijk Belgische bemanningen zullen inschepen.

Veuillez agréer, cher Monsieur, mes meilleures salutations.

J. NIERINCK

Na de Wapenstilstand van 11 november 1918 werden de Engelse stoomtreilers, voor de duur van de oorlog in dienst van de Britse Admiraliteit, terug in dienst genomen door de rederijen en J. NIERINCK moest nu beroep doen op de Waterschout te MILFORD HAVEN voor aanvullende bemanningsleden en op 23 december 1918 verstuurde hij het volgende telegram aan dhr. CLAESSENS.

«reply paid (°) CLAESSENS-COMMISSAIRE MARITIEM-MILFORD HAVEN (°)
COOPMAN F. EX. CAPITAINE 76 (15) EST IL LIBRE (°) SI OUI PRIERE LUI DEMANDER
S'IL VEUT VENIR POUR "EDDYSTONE" (°) URGENT (°) SI NON POUVEZ VOUS ME
RECOMMANDER QUELQU'UN (°) LOUIS ZONNEKEYN (16) PART AVEC "LORD
GEORGE" REVENU ADMIRALTY (°) NIERINCK (°)»

Reeds op 24 december bevestigde de Waterschout dat schipper COOPMAN F. (mijn grootvader) geen zin had om te verhuizen naar FLEETWOOD, hij verdiende immers een mooie boterham in MILFORD HAVEN, maar toch raadde de Waterschout dhr. NIERINCK aan om een briefje te schrijven naar schipper COOPMAN F., misschien zou hij hem kunnen overhalen, wat echter niet lukte.

Ook schipper Richard ZONNEKEYN (17) werd aangesproken om de stoomtreiler "EDDYSTONE" over te nemen maar ook hij bleef liever in MILFORD HAVEN in dienst van de rederij "PÊCHERIES A VAPEUR".

De reden waarom schipper COOPMAN F. en zijn bemanning (mijn vader was stoker aan boord) tijdelijk ontscheept waren van de 0.76 "IBIS VI" vond ik terug in een brief van 14 december 1918, van de Waterschout aan dhr. BRUNET A. (18)

«IBIS VI, 0.76 is het eerste vaartuig dat Oostende zal vervoegen, nl. op 17 december 1918. De normale bemanning zal ontschepen en vervangen worden door vissers (22 man!) die in 1914 hun familie achtergelaten hebben in België. De lading zal bestaan uit 180 KITS (19) verse vis voor verdeling aan de bevolking. Ieder Oostends vaartuig in Milford heeft 10 KITS geschonken»

Dat de Oostendse rederijen van de stoomtreilers gedurende W.O.I in SWANSEA, MILFORD HAVEN en FLEETWOOD gouden zaken hebben gedaan staat buiten kijf. Op de eerste algemene vergadering na de oorlog, werd er door de rederij "DELTA" volgende cijfers bekend gemaakt.

30 JUN 1914	Recette d'exploitation	13.283,93 F
30 JUN 1915	Recette d'exploitation	101.860,04 F
30 JUN 1916	Recette d'exploitation	299.126,20 F
30 JUN 1917	Recette d'exploitation	575.901,20 F
30 JUN 1918	Recette d'exploitation	763.114,75 F

Valeur suivant inventaire du matériel flottant détruit : 208.923,22 F.

Een rederij, nl. ASPESLAGH H.-ZONNEKEYN F., was echter niet zo gelukkig. Inderdaad de 0.126 "NEPTUNE" werd gekelderd door een U-boot terwijl de overige stoomtreilers van die rederij gevorderd werden door de Belgische regering en ter beschikking gesteld van de Britse Admiraliteit. Ze waren omgebouwd tot patrouillevaartuig of mijnveger en twee ervan gingen, door oorlogsomstandigheden verloren.

Reeds op 4 april 1917 zond Dhr. ASPESLAGH een aangetekende brief aan de commandant BULTINCK, inspecteur-generaal bij de Staatsmarine, met in bijlage een opsomming van al het materieel, inclusief de waarde van het vaartuig, dat verloren ging met de 0.126. Hij kwam aan een bedrag van 11.935 Engelse pond. Hij vroeg dat er na de oorlog rekening zou gehouden worden met dit verlies en rekende erop dat er, bij de na-oorlogse onderhandelingen met Duitsland, België aanspraak zou maken op Duitse compensatie wegens oorlogsschade (vrede van VERSAILLES).

Dat de compensatie voor oorlogsschade een zaak van lange duur zou zijn, blijkt uit het feit dat Dhr. ASPESLAGH, op 12 augustus 1922, nogmaals zijn desiderata op papier zette. Nu richtte hij zijn brief aan dhr. CLAESSENS, Waterschout te Oostende.

«Zoals u weet waren er enkele Duitse onderdanen aandeelhouder in mijn rederij, dat is ten andere de reden waarom de schepen van mijn rederij opgeëist werden in 1916 (20). Ik was het eerste slachtoffer van deze opeisingen gezien de regering mijn broodwinning afnam, de andere benadeelden waren de aandeelhouders van de rederij die ook hun winsten zagen verdwijnen en dat terwijl de andere rederijen van de stoomtreilers gedurende de oorlog hoog oplopende winsten opstrekten.

Twee van mijn stoomtreilers, in dienst van de Britse Admiraliteit, gingen verloren. De voorziene vergoedingen (waarschijnlijk een oorlogsverzekering) waren niet voldoende om na de oorlog twee nieuwe treilers aan te kopen, nogmaals een belangrijk financieel verlies voor de rederij en haar aandeelhouders.

Ook het verlies van de 0.126 werd niet voldoende gecompenseerd, de verzekering voorziet een bedrag van 100.000 F terwijl mijn onkostennota van 4 april 1917 een bedrag van 11.935 Engelse pond bedroeg. Niettegenstaande vele beloften van de overheid werd mij nog geen enkele vergoeding wegens oorlogsschade uitbetaald.

Het gelieve u aan te dringen bij de Staatsmarine autoriteiten om deze delicate zaak, waaronder de aandelen van de Duitse onderdanen, te regelen met het SEQUESTER, dit zou mij dan toelaten een eventuele gunstige financiële regeling te treffen met de Minister van Financiën.»

getekend H.P. ASPESLAGH

Terloops nog even vermelden dat ook August BRUNET, gewezen reder en vishandelaar te Oostende, zich ook in FLEETWOOD onledig hield met de visserij, waarschijnlijk in samenwerking

met Jules NIERINCK, reder van de NV "DELTA". Zijn grootste verdienste was dat hij in FLEETWOOD een school voor Belgische kinderen stichtte. Meer dan 100 kinderen genoten er lager onderwijs. Op een groepsfoto van 15 november 1918 tel ik meer dan 60 leerlingen en 8 begeleiders. Hij stichtte ook een fonds om het financieren te bekostigen van aankoop van kledingstukken en eetwaren voor de behoeftigen in Oostende. In dat verband verscheen er op 2 november 1918, het volgend artikel in de lokale krant "THE FLEETWOOD EXPRESS".

«TO HELP THE BELGIANS»

APPEAL TO FLEETWOOD AND DISTRICT FOR CIVILIAN SURVIVORS

In the early days of the war one was repeatedly reminded of gallant little Belgium, whose army went forth to meet the hordes of the German Kaiser who were rushing forth through their country in the attempt to reach the French and Belgian ports, with a view to landing an army on our shores. Everyone is conservant with the magnificent stand of King Albert's glorious army, and how the civilian population have endured hardships at the hands of the Huns. Now that their country is being freed from the enemy, thoughts naturally turn to those who have been under the iron heel of the Prussians. From accounts received by prominent Belgian citizens at present resident in Fleetwood there is no doubt as to the terrible privations the desolate people have suffered and with a view to try to relieve the sufferings of the people at Ostend, the famous watering place known to thousands of English people, a fund has been opened in Fleetwood to provide clothing and food for the unfortunate civil population. A local Committee has been formed, comprising local ladies and gentlemen, and subscriptions can be forwarded to and will be acknowledged by Father Dupont, 9, St. Peter's Place, Fleetwood, Mrs. J. Nierinck, 27 Milton Street or Mr. A. Brunet, 178, Poulton Street. Fleetwood.»

NOTEN

1. Er werd hier geen rekening gehouden met de 2 stoomtreilers van de rederij ASPESLAGH-ZONNEKEYN die in dienst van de Britse Admiraliteit, met Britse bemanningsleden, door oorlogsgeweld verloren gingen. Deze rederij had bij het uitbreken van de W.O.I met haar 7 stoomtreilers haar toevlucht gezocht in het Britse MILFORD HAVEN (Zuid-Wales). De 0.126 "NEPTUNE" werd op 26 December 1916 gekelderd door de Duitse U-boot, UC46 (De Plate 92-241), de 0.142 "NIXE" werd verkocht aan de Schotse reder dhr. CANON (ABERDEEN). In maart 1916 werden de 0.127 "NUMITOR", 0.128 "NAUTILUS", 0.141 "NARVAL", 0.143 "NEREE" alsook de 0.144 "NAIADE" opgeëist door de Belgische regering en ter beschikking gesteld van de Britse Admiraliteit. Ze werden bewapend, en omgebouwd tot patrouillevaartuig of mijnenveger en bemand met Britse bemanningen. De 0.127 en de 0.141 gingen verloren doch de 3 overigen overleefden het oorlogsgeweld en werden na de oorlog terug ter beschikking gesteld van de rederij. Het was toen niet duidelijk waarom de stoomtreilers van de Rederij ASPESLAGH-ZONNEKEYN opgeëist werden terwijl de andere Oostendse rederijen, met thuishaven FLEETWOOD, SWANSEA en MILFORD HAVEN met rust werden gelaten. In een brief van 120822 aan de Waterschout te Oostende, insinueert reder ASPESLAGH dat de opeising te wijten was aan het feit dat Duitse onderdanen aandeelhouders waren van de rederij.
2. Het betreft de 0.171 "DELTA B", 0.126 "NEPTUNE" en de 0.83 "MARCELLE". Zie het tijdschrift "De Plate" 92-73, 92-241 en 94-111.
3. Volgens het scheepsjournaal van de U.19 werd de 0.170 op 21 april 1918 gezonken door haar boordgeschut.
4. Is één van de eilanden die deel uitmaakt van de "OUTER HEBRIDEN" gelegen aan de N.W.-kust van Schotland. Het is het meest westelijk gelegen eiland, wereldvermaard als

vogelbroedplaats. Het eiland was eeuwenlang onafgebroken bewoond doch op 29 augustus 1930 werden alle bewoners, op eigen aanvraag, overgeplaatst naar het vasteland. Het gure weder van de "ATLANTIEK" had de jongeren naar aangenamer oorden verdreven zodat de oudere bevolking tot een minimum was herleid en er geen toekomst meer zag.

5. «Het gerucht doet de ronde dat de "DELTA", met als thuishaven FLEETWOOD" gezonken werd door de vijand. De bemanning is gered. (vrije vertaling van een slordige Engelse tekst). CLAESSENS was de Belgische Waterschout in MILFORD HAVEN (Zuid Wales) thuishaven van de meeste Oostendse stoomtreilers.
6. FLEETWOOD, gelegen aan de westkust van Engeland (LANCASHIRE), was één van de Britse havens waar er een kolonie Belgische vluchtelingen verbleef. Een Belgische school, opgericht door A. BRUNET, een welgekende Oostendse reder en vishandelaar, telde meer dan 100 leerlingen.
7. August BULTYNCK (M.B.E.), Inspecteur-Generaal bij het Zeewezen (STAATSMARINE), geboren te Gent 1865, overleden te Brussel 1924. Hij was de hoge ambtenaar die de belangen van de reders en vissers ter harte nam en optrad als bemiddelaar ter gelegenheid van conflicten met de Britse Admiraliteit. Hij was een deskundige op gebied van de zeevaart. Hij behaalde het brevet van kapitein ter lange omvaart, was achtereenvolgens officier aan boord van de pakketschepen van de RED STAR LINE, commandant van een mailboot, Oostende-Dover, lesgever aan de Zeevaartschool van Oostende. Hij was medestichter van het K.W. IBIS en secretaris van de raad van bestuur. Hij was in bevel van de IBIS I, de ex. H.M.S. ALBACORE, toen dit vaartuig in 1906 naar Oostende werd gesleept en in dienst werd gesteld als opleidingsschip en tehuis voor de IBIS kwekelingen. Aan de vrije universiteit van Brussel doceerde hij het vak "CONSTRUCTION NAVALE". Gedurende de oorlog was hij verschillende keren te gast bij Koning Albert in DE PANNE. Hij werd na de oorlog vereerd met de Orde van "MEMBER OF THE BRITISH EMPIRE".» Hij werd te Brussel begraven in intieme kring op dezelfde dag dat de legendarische en nederige "Paster PUUPE" te Oostende met grote luister en praal werd begraven (8 juni 1926).
8. BAELS, H., advocaat, vader van Liliane BAELS, de latere echtgenote van Koning Leopold III. Welke functie hij uitoefende bij het Zeewezen is niet duidelijk maar hij kwam wel in aanvaring met de Staatsveiligheid. Enkele Vlaamse soldaten, voor de krijgsraad gedagvaard wegens hun flamingantische en anti-Belgische activiteiten, hadden hem gevraagd hen te verdedigen doch de regering in LE HAVRE, op advies van de Staatsveiligheid, weigerde hem een reispas te verlenen. In MILFORD nam hij de functie waar van secretaris van de "Vereniging der Reders van de visserijschepen".
9. Kapitan leutnant Johannes SPIESS begon zijn duikbootloopbaan als wachtofficier op 10 oktober 1912 aan boord van de U-9, bevelhebber Otto WEDDIGEN. Op 22 september 1914 zonk de U-9, vóór de Nederlandse kust, 3 Britse kruisers die zonder begeleiding van hun waakhonden, nl. destroyers, het waagden troepentransportschepen te begeleiden naar DUINKERKE. Meer dan 1400 Britse zeelui vonden er een zeemansgraf. J. SPIESS eindigde zijn marineloopbaan in november 1918, onmiddellijk na de wapenstilstand.
10. John BAUWENS zag het levenslicht te Oostende op 31 maart 1866. Reeds in 1890 trad hij op als reder ter visserij. In 1896 was hij mede oprichter van de S.A. "PÊCHERIES à VAPEUR", in de volksmond de "P.V.", en werd aangesteld als directeur voor de duur van 30 jaar. Volgens de lokale berichtgeving was hij in Juni 1909 oprichter van de S.A. "PÊCHERIES BELGES EN BULGARIE", een visserijbedrijf ter bevordering en ontwikkeling van de lokale visserij rond het meer BOURON-GUEL en PORTO LAGOS. Schipper Victor QUARIN werd aangeworven als opleider van de lokale bevolking. J. BAUWENS overleed op 3 augustus 1955. Zijn naam is voor eeuwig verbonden met de Oostendse zeevisserij. Sedert 1965 draagt de ex. Stedelijke visserijschool zijn naam.
11. BARBANSON was de naam van de voorzitter van de raad van bestuur van de rederij "DELTA". Met 250 aandelen van 100 F was hij één van de voornaamste aandeelhouders van de rederij. Als hooggeplaatst industrieel zal hij zich doen opmerken gedurende de I^o W.O.

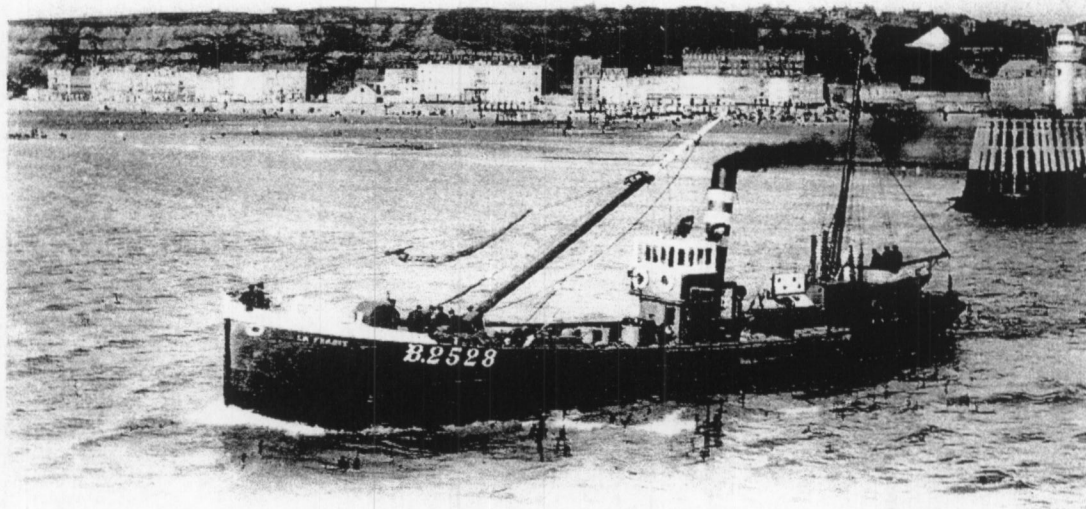
In juli 1917, naar aanleiding van een politieke crisis in de schoot van de regering, werd zijn naam vernoemd als kandidaat Minister van Economische zaken, Industrie en Arbeid, deze functie werd echter toegekend aan Paul HYMANS. Die richtte onmiddellijk een "Staatshuiskundige Raad" op die advies moest geven over de economische wederopbouw van België. Gaston BARBANSOON werd benoemd als Secretaris-Generaal. Op het einde van het jaar lag hij aan de basis van een nieuwe crisis in de regering.

12. Een drijfnet, waarmee men de haringvangst bedreef, is gemiddeld ± 30 m lang en 16 m hoog en hangt als een gordijn in het water, drijvend gehouden door blazen en kurken. Verschillende netten worden aan elkaar verbonden door middel van een kabel (een reep) en vormen zodanig een fleet met een lengte van ongeveer 4 km. De fleet wordt s'avonds uitgezet omdat haringen dan direct onder het wateroppervlakte zwemmen, de voorste mast wordt achterover gelegd en het vissersvaartuig, drifter genoemd, ligt nu verankerd aan de fleet. De mazen van een drijfnet zijn net zo groot dat slechts de volwassen haringen met hun kieuwen in de mazen blijven hangen, de kleinere exemplaren glijpen dus letterlijk door de mazen van het net. 's Morgens bij dageraad worden de netten opgehaald, een karwei dat bij mooi weder een viertal uren kan duren.
Reeds lang voor de W.O. I (1851) was het drijfnet verdwenen uit de Oostendse visserij. Het vissen met het sleepnet, dat steeds groter werd, was nu de boosdoener, dat alles meesleepte dat in zijn weg lag en zoveel schade toebrengt aan het vis bestand dat voor een aantal demersale of bodembewonende vissoorten de situatie bijzonder zorgwekkend is.
13. Van deze zogezegde "DELTA" schepen is er niets terug te vinden in de archieven van het Waterschoutsambt.
14. Alle Oostendse zeilvaartuigen die in oktober 1914 hun toevlucht hadden gezocht in LOWESTOFT (de Oostkust van Engeland) werden er aan de ketting gelegd. Hun netten en zeilen werden door toedoen van de kommandant van het visserijwachtschip "VILLE d'ANVERS", dat ook praktisch voor de duur van de oorlog lag te dobberen in de haven van LOWESTOFT, in een nabijgelegen loods opgeslagen.
De vlucht van de zeilvaartuigen naar LOWESTOFT is voor een later artikel.
15. Dit was de 0.76 "IBIS VI".
16. Louis ZONNEKEYN, zoon van FLORIMOND, die op 2 april 1884 met de 0.71 "PRIMA", de eerste Oostendse stoomtreiler, Oostende binnenvoer Louis was schipper van de 0.126 "NEPTUNE" die op 26 december 1916 door de UC 46 in de grond werd geboord.
17. RICHARD ZONNEKEYN, ook een zoon van FLORIMOND. Tezamen met THUR ZONNEKEYN, een derde broer, vormden zij een trio schippers, dat in de geschiedenis van de latere "RODE VLOOT" een begrip was.
18. August BRUNET ° Oostende 3 april 1880 + Middelkerke 27 augustus 1947. Hij was het type van een "self made man". Begon als loopjongen in een viswinkel, werd op twaalfjarige ouderdom tewerkgesteld als knecht in de vismijn. Hij begon in 1901, voor eigen rekening, een kleine vishandel, negen jaar later was hij eigenaar van 5 kleine zeilvaartuigen. Gedurende de I° W.O. verbleef hij te Fleetwood, keerde in 1919 terug naar Oostende en stichtte er de N.M. van stoomvisserijen "ZEESTER", een bedrijf met 12 stoomtreilers. Ook in de zeevisgroothandel deed hij zich gelden, hij was o.a. pionier van de buitenlandse vishandel.
19. Een KIT= 63,465 Kg.
20. K.B. van 180914 – betreft CONSERVATOIRE BESLAGNEMINGEN IN BURGERLIJKE ZAKEN.
«Gedurende den tijd van oorlog kan de voorzitter der rechtbank van eersten aanleg van de gelegenheid der goederen machtiging geven tot conservatoire inbeslagneming ten laste van inboorlingen van een der landen waarmee België oorlog voert.»
K.B. van 10.11.18 Zelfde onderwerp.
«Geven aanleiding tot aangifte o.a.
- al de roerende en onroerende goederen

- de aandelen in de vennootschappen»

BIBLIOGRAFIE

1. Six ans de croisières en sous-marin – Johannes SPIES
2. Der Handelskrieg mit U-Booten – Januar bis November 1918
3. A.R.A. n° 8027 – Briefwisseling Waterschout MILFORD HAVEN
4. Briefwisseling met de “FLEETWOOD LIBRARY”
5. Briefwisseling van de N.M.. “DELTA” van 7 september 1918
6. De lokale kranten, “ECHO d’OSTENDE” en “LE CARILLON”
7. Van mannen en de zee – Marcel POPPE
8. De Oostendse Visserij –Roland DESNERCK
9. Koning Albert I, Charles de Broqueville en de Vlaamse Beweging
10. Briefwisseling van de reder H. ASPESLAGH

Een zusterschip van de 0.172 “Président Barbanson”, de stoomdrifter B.2528 (“La France”, op weg naar de visgronden.

Vistuigen uit een vorig tijdperk

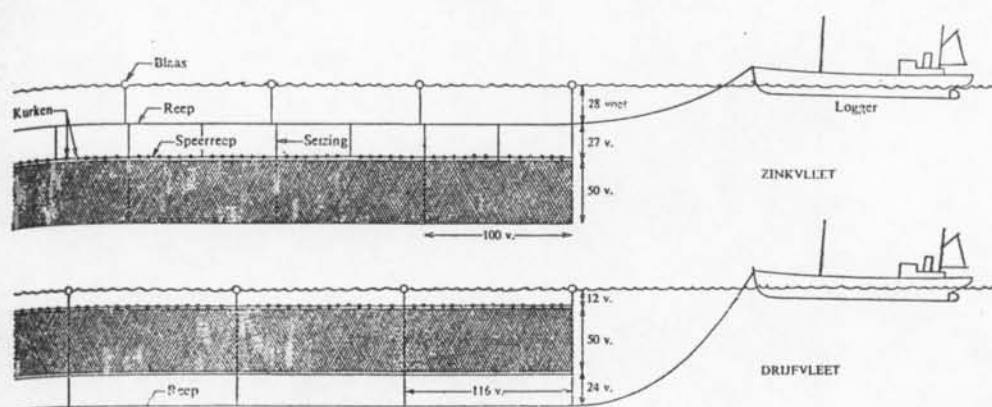

Fig. 1.

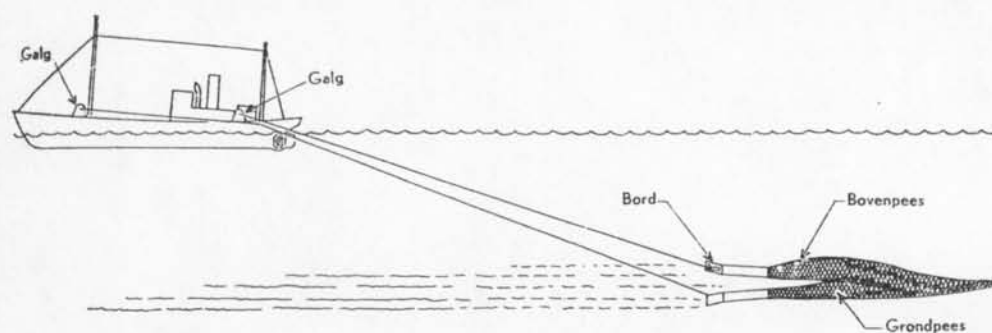
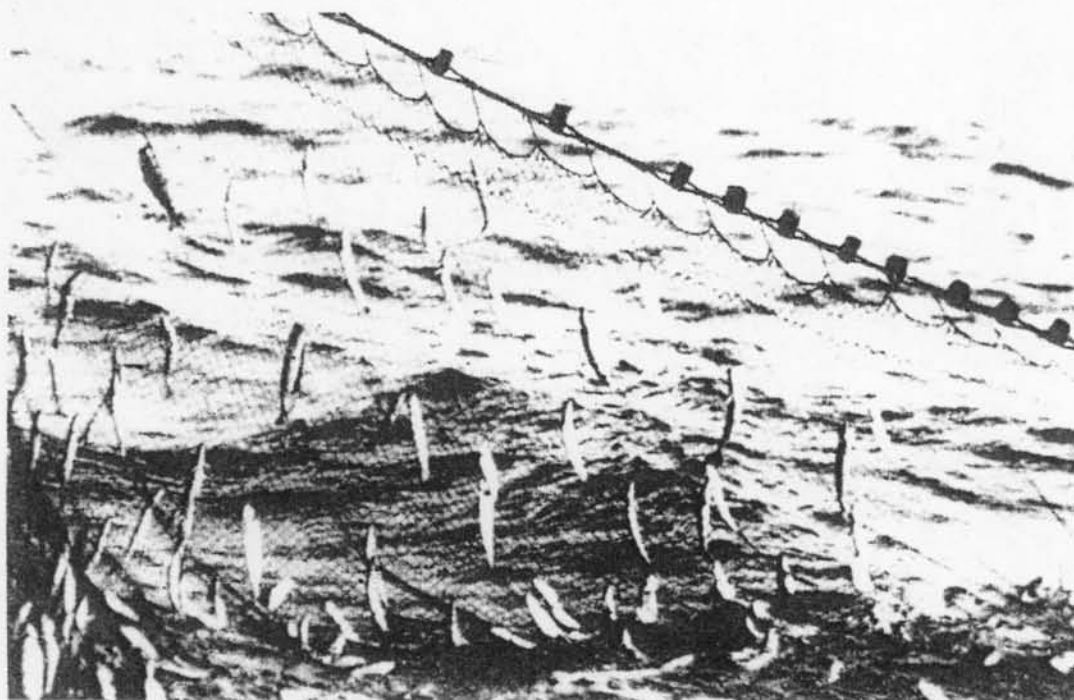

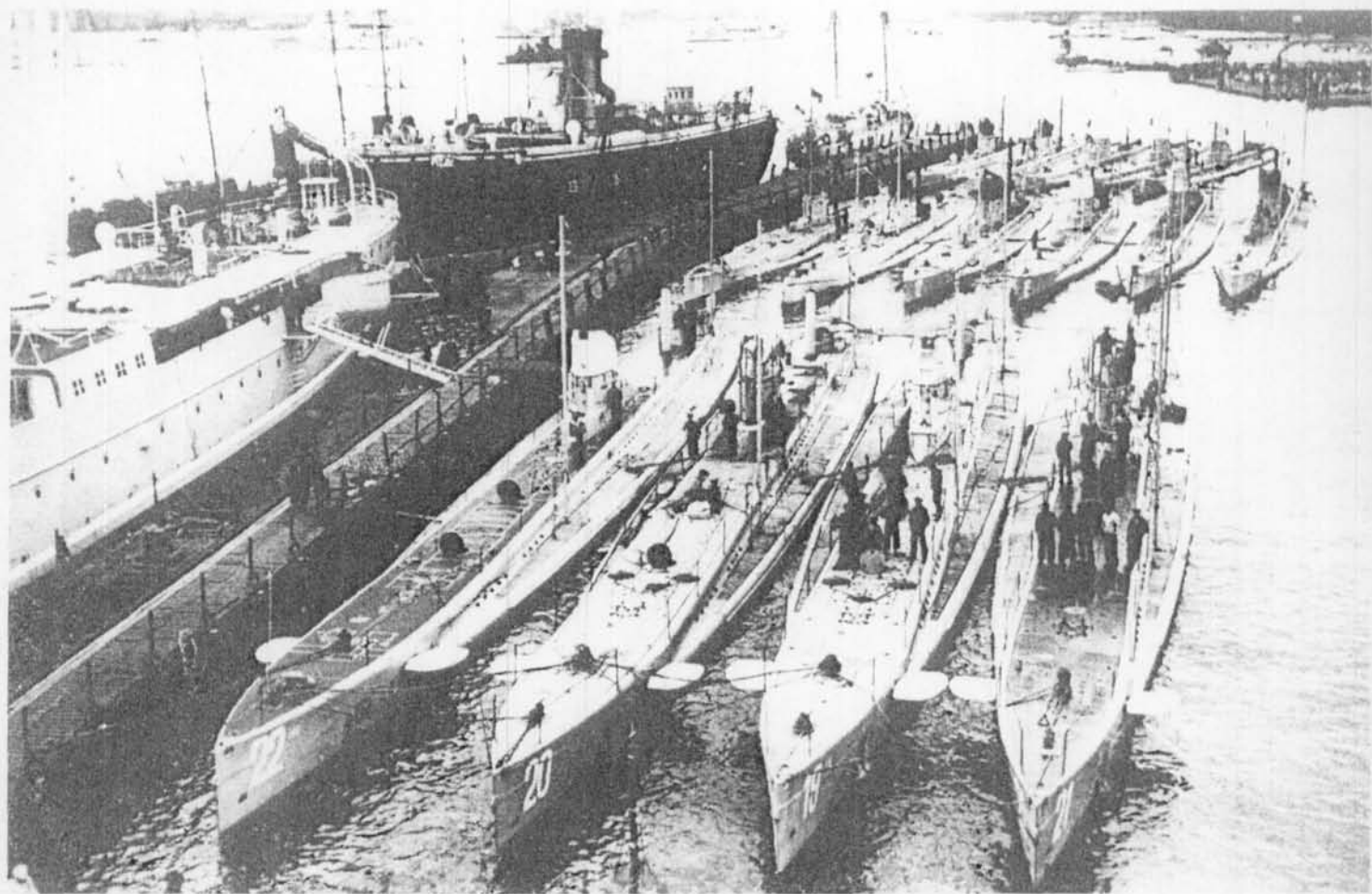
Fig. 2

Fig. 1. Schematische voorstelling van drijfnetvisserij op haring. Boven: Hollandse zinkvleet. Beneden Schotse drijfvleet.

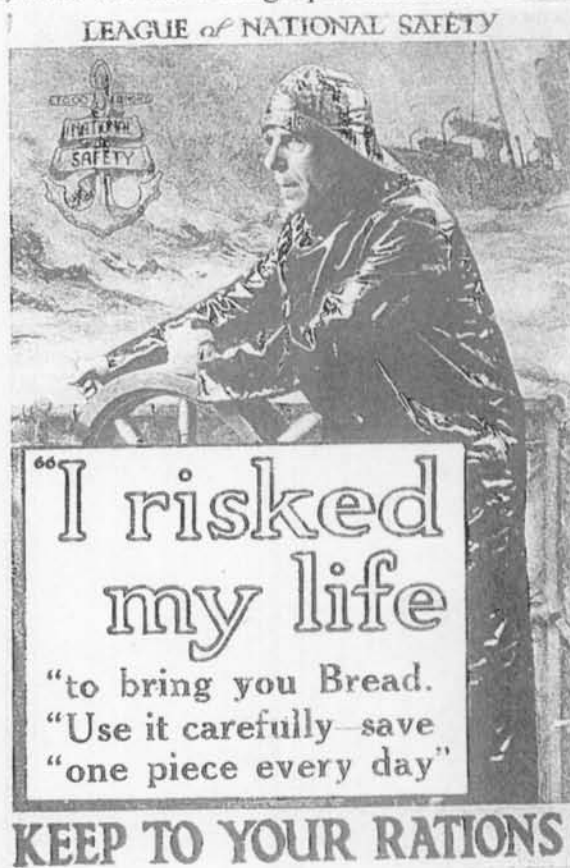
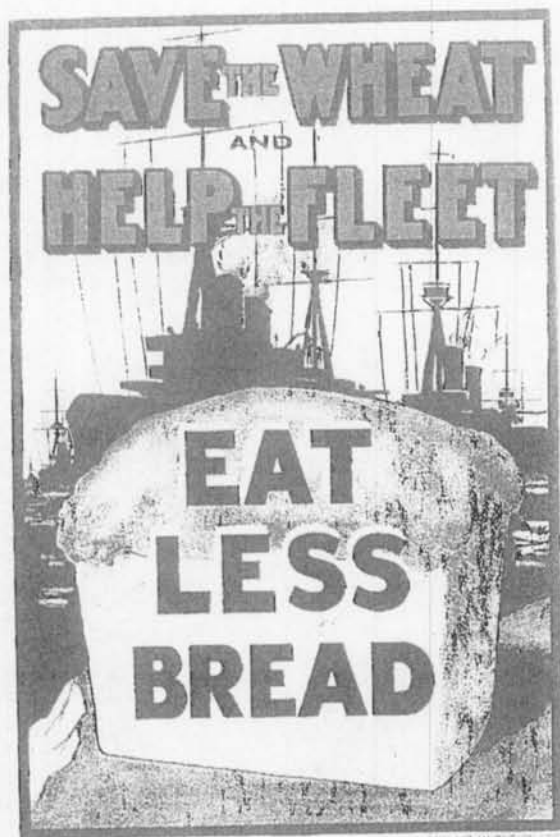
Fig. 2. Schematische voorstelling van de trawlvisserij volgens Vigneron Patent. Bij het gewone trawl-net zijn de borden direct aan het net verbonden.

De vleet met de haringen die in de mazen van het net verstrikt zijn, wordt aan boord gehesen.

Twee flottieljes Duitse duikboten, waaronder de U-19, klaar om een oorlogsopdracht uit te voeren.

Een noodkreet aan de Britse bevolking.

MONSTERROL 0.171 "DELTA A" 1918 (Fleetwood)

Naam	Vader	Moeder	Ouderdom	Geboorteplaats	Functie	Verdiens-te
COENE Louis	Pierre	CARBON Emmerance	36	Oostende	Schipper	5 %
VANHOECKE Jan	Leopold	LABEEUW Sophie	43	Oostende	Stuurman	£ 5 10 sh + £ 2 10 sh W.B.
DESITTER Eduard	Martin	VANHUYEN Clemence	53	Oostende	Matroos	Idem
DEFER Eduard	Eugene	DEMEY Alida	47	Oostende	Matroos	Idem
VAN HOUCKE Eduard	Eduard	DESITTER Sophie	33	Oostende	Matroos	Idem
LOMBARD P. *					Pilot	4 %
VAN LOOCKE P.	Victor	HOLLEVOET Sophie	26	Bredene	Matroos	£ 5 10 sh + £ 2 10 sh W.B.
LEYNE Alphonse	Henri	ALLE- MEERSCH	27	Oostende	Matroos	Idem
BOGAERT Pierre	Pierre	SMISSAERT Bertina	32	Oostende	Matroos	Idem
DEVOS Albert	Désiré	VANHOEW Pauline	41	Oostende	Matroos	Idem
DESITTER Louis	Eduard	VANDEN- BERGHE Marie	17	Oostende	Mousse	5 £
ANSQUER Antoine	Ivon	DECKMIJN Melana	27	Oostende	Machinist	£ 10 10 sh + 1 %
REILZEN Emile	Frederik	ASAERT Leonie	37	Oostende	Chauffeur	£ 8 10 sh
DEGROOTE Edmond	Cornelis	BARVEN Elisa	41	Bredene	Chauffeur	Idem
GODERIS Isidoor	Charles	MAES Catherina	33	Koksijde	Chauffeur	Idem
KREKILLIE Jean	Jean	TULPIN Octavie	23	Oostende	Chauffeur	Idem

- Wegens een onduidelijk geschrift op de monsterrol zijn enkele familienamen waarschijnlijk niet juist geschreven.
- Het is opmerkelijk dat niet alle bemanningsleden recht hebben op de £ 2-10 W.B (War Bonus).

* LOMBARD P. was de Engelse loods.

Nota

De vorige artikels, deel 1 t.e.m. 6, zijn verschenen in de jaargangen 1991, 1992, 1994 en 1997 van ons tijdschrift.

door Rudolf Weise

'Te velde' in Frankrijk tussen 17 mei en 31 augustus 1940

Het algemeen idee van het commando van de Belgische Militaire Medische Dienst bestond er dus in:

1. Een medische voorpost op te richten in Noord-Frankrijk, meer bepaald te Berck-Plage aan de Franse kust.
2. Een tweede echelon dieper in Frankrijk, te Nantes.

De geplande evacuatie zou verlopen:

1. Bij middel van sanitaire treinen die de zieken en gewonden uit de Belgische militaire hospitalen en instellingen (MH, Reserve MH en Aanvullende MH) naar Berck zouden afvoeren.
2. Het daarbij horende hospitaalmateriaal zou overgebracht worden naar dezelfde bestemming met voertuigenkonvooi langs de weg. Met het voertuigenkonvooi van het AMH Gent zal ik vier maanden door Frankrijk trekken. Het hierna volgend relaas van mijn belevenissen tijdens deze veldtocht is hoofdzakelijk gebaseerd op mijn persoonlijke herinneringen die ik voor alle zekerheid reeds lang geleden optekende. De reisweg en sommige gebeurtenissen reconstrueerde ik aan de hand van notities in een zakboekje van mijn vader uit die tijd.

Vrijdag 17 mei 1940

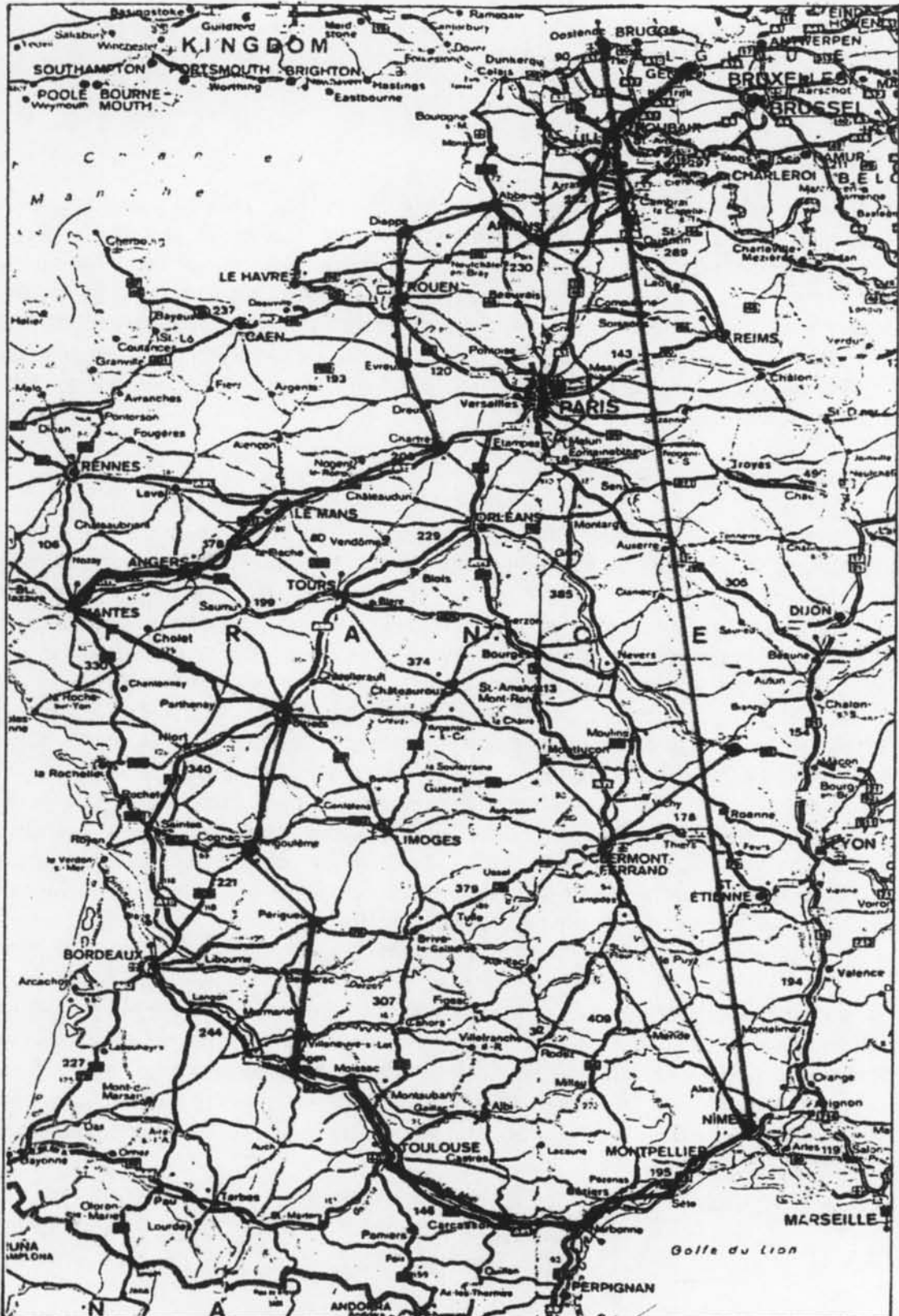
Ik ben elf jaar oud wanneer mijn vader ons 's avonds thuis afhaalt met een personenwagen. Vier dagen voordien, op 13 mei, heb ik mijn plechtige communie gedaan waarvan ik het voortdurend sirenegeloei onthouden heb toen we in de kerk zaten. Afreis uit de Fortstraat 130 te Oostende naar het AMH gelegerd in het Feestpaleis te Gent. Op vraag van mijn oom en tante, die voor haar veiligheid vrezen, nemen mijn ouders mijn nichtje Yvonne Deconinck mee. Het meisje is negentien. Aankomst te Gent waar zieken en gekwetsten reeds ingescheept zijn aan boord van een sanitaire trein.

Zaterdag 18 mei 1940

Na een slapeloze nacht met veel afweergeschut en een bombardement, vertrekken we met een colonne voertuigen uit Gent naar Rijsel Frankrijk. De voorziene bestemming is Berck-Plage. Het konvooi bestaat uit een allegaartje, meestal opgeëiste voertuigen, waaronder een autocar voor de verpleegsters en een grote rode camion van de brouwerij Meiresonne. Zoals de meeste andere voertuigen is deze zorgvuldig afgedekt met een reusachtig dekzeil gemerkt met een Rode-Kruisteken. Wij, dat zijn mijn moeder, mijn nichtje, mijn tweejarig zusje Solange, mijzelf en de chauffeur, reizen tamelijk comfortabel met de personenwagen, een 'Packard', waarmee we te Oostende afgehaald werden. Het begeleidend personeel: beroepsmilitairen en reservisten, dokters waaronder de directeur van het AMH reservemajoor-geneesheer Cambrelin en zijn staf, chauffeurs, verpleegsters, verplegers waaronder een aantal seminaristen en novicen, koks en bedienden. Alle voertuigen dragen links onder op hun voorruit een identificatieteken van het AMH, een soort '*Laissez-passer*'.

Op een pleintje te Rijsel geeft een overjaars vrachtwagentje, een museumstuk uit de jaren 1914-18, reeds de geest. Het materiaal wordt overgeladen en het autootje in brand gestoken. We overnachten in het leegstaande '*Hotel Moderne*'. Het gebouw is alles behalve modern. Het is er vuil en we krijgen er ons eerste ongedierte, wandluizen, te zien.

REISWEG VAN HET AMH IN FRANKRIJK

Gezien de onhoudbare toestand in Noord-Frankrijk, door de stromen vluchtelingen die de wegen versperren, de konvooien gevechtseenheden: Franse en Engelse, die in deze chaos hun weg trachten te vinden maar vooral door de snelle opmars van de Duitsers waarvan de tanks van het 19e Pantsercorps van generaal Heinz Guderian (1888-1954) ons op de hielen zitten en waardoor een omsingeling dreigt, wordt de colonne van zijn oorspronkelijke reisroute afgeleid en trekken we dieper Frankrijk in. Zoals in het eerste deel beschreven loopt de trein met de zieken en gewonden van het AMH vast te Rang-du-Fliers. Gevluchte manschappen van het niet verplegend personeel zullen ons later in Nantes vervoegen nadat ze op eigen kracht gans Frankrijk doorkruist hebben.

Zondag 19 mei 1940

Rijsel-Arras-Amiens

Arras wordt door de Duitse 'Luftwaffe' gebombardeerd. We zitten er middenin doch we ontsnappen aan het ergste. Ook in Amiens komen we in een bombardement terecht. De colonne maakt snelheid doch deze keer hebben we prijs. Een bom valt op enige afstand voor één van onze voertuigen op de weg. Een stuk steen dat door de voorruit vliegt treft de chauffeur in het gelaat. Op de bochtige weg gaat de wagen daardoor rechtdoor en knalt tegen een blinde muur. De auto is zwaar beschadigd en onbruikbaar. Er is geen tijd om te herstellen. De ernstig gewonde chauffeur wordt zo goed mogelijk verzorgd. Tot overmaat van ramp valt ook nog één van onze voertuigen in panne. Dit wordt blijkbaar geen plezierreis!

Amiens-Abbeville-Le Tréport-Dieppe

Tussen Amiens en Abbeville scheren plots Duitse jachtvliegtuigen over de colonne. Het gebeurt verrassend snel. Er is geen tijd om te schuilen. Ze moeten de Rode-Kruistekens gezien hebben en beschieten ons gelukkig niet. In Abbeville worden we in de late namiddag weer eens flink gebombardeerd. Franse militairen dragen, onder het bloed zittende, gekwetsten op brancards langs ons voertuig. We steken de rivier Somme over. Overal onderweg ontmoeten we massa's vluchtelingen. In de grachten achtergelaten auto's, waaronder soms zeer mooie, met ledige benzinetanks. Verlaten, stukgeschoten- of gebombardeerd legermateriaal langs de zijanten van de wegen. Franse en Engelse troepenkonvooien op mars naar het noorden. Op onze trek stoppen we nogal dikwijls bij stations en militaire vliegvelden, militaire doelwitten bij uitstek. Dit jaagt ons bij luchtalarm regelmatig de stuipen op het lijf. Dokters zijn blijkbaar niet geschoold voor dit soort militaire operaties. We zien ook regelmatig vliegvelden met op de grond stukgebombardeerde vliegtuigen van de Franse Luchtmacht. Ik heb nooit Franse gevechtsvliegtuigen in de lucht gezien. Het dient echter gezegd dat de echte gevechten zich één volle dag achter ons afspeelden. Op maandag 20 mei in de avond veroverde pantsergeneraal Heinz Guderian Abbeville waar we de dag voordien nog doorgetrokken waren. Tussen Le Tréport en Dieppe volgen we eventjes de kust.

De Duitsers vorderen nog steeds snel. Overal achter ons blazen Franse genietroepen bruggen op. Soms zo dicht achter ons dat we de brug de lucht zien ingaan. Soms worden wij, enkele vrouwen en de kinderen, in een ambulancewagen door de Franse controleposten en wegversperringen gesmokkeld. Het was dan van: 'mondje dicht'. Ziekenwagens waren in die tijd nog heilig en werden niet gecontroleerd. Bovendien, wie verwacht nu in een Belgische militaire colonne vrouwen en kinderen aan te treffen?

Dieppe-Rouen

Rouen-Evreux

We gaan terug het binnenland in. We nemen een welkome rust te Evreux waar zich o.a. ook een gemotoriseerde Engelse eenheid bevindt. Op klaarlichte dag, het was erg mooi weer, werpt een

driemotorig Duits transportvliegtuig er een groep parachutisten af. Per vergissing? Niemand begreep wat die daar plotseling kwamen doen. Ze werden warm onthaald. De Engelsen omsingelden snel de landingszone en openden het vuur. De para's werden in de lucht afgeschoten of bij hun landing gevangen genomen. We zien containers (met munitie?) in de lucht ontploffen. De oorlog klopt eventjes aan de voordeur.

We zitten zonder benzine. Een Frans officier weigert ons te bevoorraden. De Franse benzine blijkt echter opgeslagen in Engelse jerrycans. Mijn vader, die in 1914-18 vier jaar in Engeland verbleef en goed Engels spreekt, wendt zich tot de Engelsen. Deze vorderen van de Franse officier hun jerrycans ledig terug waarop de woedende Fransman tot toegeven gedwongen wordt. De colonne wordt bevoorrad. We gaan opnieuw de baan op met bestemming Nantes. Ergens na Evreux, ik weet niet meer juist waar, spelen we aan een wegsplitsing een deel van de colonne en ook mijn vader kwijt. We zullen ze slechts terugzien in Mésanger bij Nantes.

Evreux-Chartres
Chartres-Le Mans
Le Mans-Angers

Vrijdag 24 mei 1940

Angers-Mésanger

Het is vandaag zes dagen geleden dat we Gent verlaten hebben. We worden bij onze aankomst te Mésanger ondergebracht in een schuur. Vóór de schuur ligt een graspleintje. Het geheel is omringd door een muur. We zijn in het departement Loire. We rusten en wachten op de rest van de colonne die ons nog steeds niet vervoegd heeft. Mijn moeder maakt zich ernstig zorgen over vader die maar niet opdaagt.

Ongeveer één week later, op de hoge muur zittend, zie ik hen eindelijk aankomen. Een pak van ons hart. Ik roep naar mijn moeder die samen met mijn zusje en nichtje beneden in het gras zit: "Ma, ze zijn daar"! De mannen zien er uitgeput, vuil en ongeschoren uit. Het wordt een blij weerzien. In vaders helm zit een flinke deuk. Hij heeft mij nooit gezegd wat daarvan de oorzaak was. Ik heb het hem ook niet gevraagd. De mannen deden alleen hun helm aan als een gevaarlijke toestand dit vereiste. Het moet ergens onderweg gestoven hebben.

Ik speel er met enkele andere Belgische kinderen die met ons ook mee zijn en ga nu en dan in de straat eens op bezoek bij de lokale zadelmaker wiens mooi handwerk mij uitermate boeit. We verhuizen ondertussen naar een herberg met wat meer comfort.

Dinsdag 28 mei 1940

België capituleert op 28 mei! Wij, de kinderen, trekken ons daar niet veel van aan maar ik herinner me dat onze ouders en het personeel sterk onder de indruk waren en dat deze gebeurtenis het voorwerp was van geanimeerde gesprekken. Immers, hun statuut van operationele eenheid veranderde daardoor plots compleet. Ze hadden echter opdracht naar Nantes te gaan en zo gebeurde.

Maandag 17 juni 1940

Vertrek uit Mésanger naar Nantes

Nantes is een grote stad. We staan ergens op een pleintje waar mijn moeder, zittend op de boord van het voetpad, mijn zusje voedt en verzorgt. Een gastvrije Franse familie stuurt ons hun dienstmeisje en vraagt ons binnen. Ze wonen in een prachtig herenhuis. Wij: ma, mijn zusje, mijn nichtje en

mezelf, worden bij deze, blijkbaar welstellende, mensen zeer vriendelijk ontvangen en we brengen er de nacht van 17 op 18 juni door. Vader die bij de eenheid bleef, moest om dienstredenen naar het plaatscommando. Ik ga met hem mee op zoek naar landgenoten van wie we weten dat ze ook te Nantes zouden moeten verblijven, burens van ons uit de Fortstraat die mee zijn met het MH van Oostende. Op het plaatscommando ontmoet ik tot mijn vreugde mijn vriend Oscar Vandevelde, zoon van le sergeant-majoor Vandevelde. We brengen enige tijd samen door. Wanneer ik vervolgens te laat thuiskom voor het avondmaal, word ik door onze, wel zeer strenge en aristocratisch uitziende, gastheer ernstig berispt. Ik verstond wel geen Frans maar het gouden zakhorloge dat hij onder mijn neus hield vergde geen nadere uitleg. Hij stuurt me zonder pardon zonder eten naar bed. Ik had reeds alle hoop opgegeven toen het dienstmeisje mij enige tijd later toch eten opdiende: spiegeleieren en boterhammetjes. Gelukkig maar want ik had grote honger. Dan maar eens avondmalen in bed zoals de rijken. Hun zoon, een Franse officier, is te velde. Ik slaap in zijn kamer. Aan de muur hangen zijn foto en zijn degen. Toen wij 's anderendaags afscheid namen tikte onze gastheer mij minzaam op de wang waarbij ik veronderstelde dat hij mij mijn onachtzaamheid van de vorige dag vergeven had. Het was wederkerig.

Dinsdag 18 juni 1940

Nantes-Poitiers
Poitiers-Angoulême

We overschrijden de Loire. Vanaf Poitiers volgen we een tijd de loop van de rivieren Clain en Charente. Sedert de capitulatie van de Belgische strijdmacht op 28 mei, zijn sommige Fransen niet meer zo vriendelijk. Zo weigeren ze ons in sommige etablissementen te bedienen. Het Vlaams dat ze ons horen spreken zal er wellicht voor iets tussenzitten. We werden ook al eens verweten voor 'Sales Boches', een scheldwoord dat bij sommige van onze mannen in het verkeerde keelgat schoot bij zover dat een woedende Gentenaar, een korporaal, bij herhaling dreigde op de snoodaards te schieten. Het blijft echter, gelukkig maar, bij verbaal geweld.

Angoulême-Périgueux
Périgueux-Villeneuve-Agen
Agen-Moissac-Toulouse
Toulouse-Carcassonne

Tussen Toulouse en Carcassonne volgen we de loop van de rivier Garonne. Carcassonne in het Aude departement is een mooie middeleeuwse stad omringd door vestingsmuren. We zitten al meer dan achthonderd kilometer onder Parijs. Spijtig genoeg is er in oorlogstijd geen tijd voor een uitgebreid bezoek. We moeten verder.

Zondag 23 juni 1940

Carcassonne-Montlaur

Montlaur, - een rustig, klein dorpje in de bergen, waar we zullen verblijven tot 13 augustus - ligt midden een uitgestrekte wijnstreek. We worden er ondergebracht in kleine vervallen huisjes bij arme landarbeiders van, naar het schijnt, Spaanse oorsprong. Vluchtelingen van de Spaanse burgeroorlog. Ze werken allen voor de lokale wijnbaron die in een mooi landhuis woont. Middeleeuwse toestanden! Door de spleten in de plankenvloer op de eerste verdieping zien we de

HET AMH GENT TE MONTLAUR IN FRANKRIJK

Deze unieke groepsfoto van een deel van het personeel van het AMH Gent tijdens hun tocht door Frankrijk, werd gemaakt te Montlaur op 25 juli 1940. Op de eerste rij onderaan links: Rudolf Weise, in het midden met de kok zijn zusje Solange. Uiterst rechts in beeld zijn vader 1e Sergeant Michaël Weise.

konijnenhokken en diverse andere rommel op het aarden gelijkvloers. Het wijnvat ontbreekt er ook niet. Onze gastheer doet zelfs 'Pinard', een alledaagse wijn, in zijn soep. Onze mensen die momenteel niet veel om handen hebben, helpen die sukkelaars waar mogelijk. Na enkele dagen zitten we vol vlooiënbeten. Moeder smeert ons dagelijks in met zwavelpoeder. We zien er uit als Chinezen. De soldaten helpen de bevolking bij het graven van een afwateringskanaaltje waarbij ze een nest slangen met jongen storen. Het woedende moederdier dat zijn nest gemaakt heeft onder een rotsblok die toevallig op hun weg ligt, wordt noodgedwongen gedood. Het is erg warm. Wanneer de soldaten wat verpozing zoeken bij hun van zweet doordrongen werk, ga ik met hen zwemmen in een klein meertje naast de bergweg. Er zitten zwarte waterslangetjes in. Ze leven van vis.

Onze werkloze briefdrager brengt van zijn bergwandelingen grote, prachtig gekleurde hagedissen mee. Hij bindt hen een nestel van zijn 'Espadrilles' aan hun staart en laat ze voor hem uitlopen zoals een hondje. Ze worden gedood en de huid afgestroopt. Deze wordt op een houten plankje genageld en gedroogd in de zon.

Maandag 24 juni

Op 24 juni, laat in de avond, staat de ambulance met onze benzinevoorraad in vlam. De brand wordt echter snel bedwongen. Sabotage? Terzelfdertijd verdwijnen twee soldaten-milicien, Schwartz en Crets, met onbekende bestemming. De Spaanse grens is niet zo ver af. Op 14 juli komt Crets terug. Wat er met hem gebeurde en of hij gestraft werd is, mij niet bekend.

Eén van onze koks valt ongelukkig met een fiets op een landwegje. Alhoewel hij slechts wat schaafwonden in het gelaat oploopt sterft hij, ondanks de beste zorgen, enige tijd later, aan tetanus (klem). Hij moet in paardenmest of iets dergelijks gevallen zijn. Onze eerste gesneuvelde!

Mijn nichtje, die goed Frans spreekt, en ik gaan vaak naar het dorpje. De weg doorheen het dorp loopt door een boomgaard en daarin staan vijgenbomen. Ik dacht eerst dat het peren waren maar ik was vlug geleerd. Het is een heel eind in de brandende zon langs een dalende slingerweg. Soms als één van de voertuigen naar het dorp moet krijgen we een lift. Voor de rest verloopt ons verblijf er rustig en voor een elfjarige valt er wel altijd iets te ontdekken en is iedere dag opnieuw een avontuur. De streek is prachtig in deze tijd van het jaar.

Dinsdag 25 juni

Om 01.35 uur de 25e juni en 120000 doden later capituleert Frankrijk. Ze hebben verhoudingsgewijs minder lang gevochten dan ons door hen, op 28 mei, verguisde leger. De Duitse verliezen belopen op dat ogenblik: 27000 doden en 18000 vermisten.

Dinsdag 13 augustus 1940

Montlaur-Narbonne-Béziers-Sète Sète-Montpellier

Gedaan met het schoon leven. We gaan terug de baan op. Ergens onderweg, ik weet niet meer juist waar, staat een Franse militaire colonne voertuigen. Van tussen de voertuigen loopt plots een onoplettende Franse soldaat de weg op recht onder onze 'Fargo'. De ongelukkige wordt eerst zwaar gewond aan het hoofd en dan ook nog overreden en sterft ter plaatse. Onze chauffeur, sterk onder de indruk, staat er wenend bij. Hij was echter verrast en draagt geen schuld. Gelukkig begrijpen de Franse officieren dat. Ons rechtervoorlicht staat volledig verwrongen, ik zie het nu nog duidelijk voor mij. Het onderzoek houdt ons op.

Te Sète, aan de 'Golfe du Lion', mogen we eventjes pootje baden in de blauwe Middellandse Zee.

Het strand ligt er vol keien en heeft een plots verval achter de waterlijn. Dit blijkt gevaarlijk omdat, zoals mij overkwam, men onverwachts in dieper water terecht komt met een nat pak tot gevolg.

Woensdag 14 augustus 1940

Montpellier-Nîmes

Nîmes is een mooie stad met prachtige Romeinse overblijfselen zoals villa's met schone, oude tuinbeelden en een mooie arena. Oudheidkundige geschiedenis heeft mij al altijd geboeid. Ik krijg er mijn eerste polshorloge, gekocht in een lokaal grootwarenhuis. Zo fier als een gieter kijk ik alle vijf minuten hoe laat het is. Waar en hoe we logeerden weet ik niet meer. Oorzaak van dit gat in mijn geheugen is waarschijnlijk het horloge dat op dat ogenblik al mijn aandacht opeiste.

Het effectief van troep en lager kader te Nîmes bedraagt: 51 man waarvan 14 onderofficieren. Te Nîmes wordt sergeant Catreels gedemobiliseerd. Ook voor ons wordt Nîmes het eindpunt van het avontuur. Enkele dagen later zullen wij per trein naar België terugkeren.

Dinsdag 20 augustus

We nemen afscheid van onze militaire vrienden waarmee we gedurende vier maanden lief en leed deelden. Een emotioneel moment waarbij hier en daar een traantje valt. Wellicht dachten toen enkele van de huisvaders aan hun eigen vrouw en kinderen die ze al die tijd niet meer gezien hadden. Vader brengt ons naar het station. Voor ons is de veldtocht ten einde. Hij blijft met zijn eenheid achter. Zij gaan een ander avontuur tegemoet. Op de grens van de demarcatielijn tussen bezet en onbezet Frankrijk doet een Duitse officier, zeer correct, pascontrole op de trein waarbij mijn nichtje zich plots laat ontvallen: " Tante, dit degouteert mij ". Die Duitser heeft dat gelukkig niet gehoord.

Na een lange treinreis, met de nodige miserie en veel overstappen, maar zonder ongelukken, komen we heelhuids thuis. Onze familie, die al die tijd zonder nieuws van ons was, is gelukkig ons gezond en wel terug te zien. We hebben elkaar één en ander te vertellen..

Ons huis in de Fortstraat is geplunderd. De kasten werden opengebrouwen, de bodems uit de laden gesneden, enz...Allerlei voorwerpen, papieren, foto's, kleren en vaders uniformen liggen achteraan in onze tuin geworpen. Na maanden in mooi en slecht weer gelegen te hebben is alles grotendeels vernield of zwaar beschadigd. We recupereren wat nog kan. Gezellig thuiskomen is anders! Welke stelende vanden waren hier aan het werk? Moeder moet aan de Duitsers toelating vragen om onze bezittingen te mogen weghalen. Naast de deur, bij de familie van korporaal Tytgat, viel een bom die de keuken en het achterhuis vernielde.

Wat er verder met vader en zijn gezellen gebeurde?

Donderdag 22 augustus

Het militair konvooi verlaat Nîmes, in het departement du Gard. Ze overnachten ergens in de hoeve van Generaal La Fayette.

Vrijdag 23 augustus 1940

Larivière

Ze overnachten er.

Zaterdag 24 augustus 1940.

Clermont-Ferrand

Ze blijven er tot 29 augustus.

Donderdag 29 augustus

Clermont-Ferrand - St.Christophe

Vrijdag 30 augustus 1940

St.Christophe

Vertrek naar...

Zaterdag 31 augustus 1940

Paray-le-Monial

Ze worden er met bewijs van militaire eer door de vijand krijgsgevangen genomen. Op woensdag 04 september komt vader aan in Stalag II B te Hammerstein waar hij zal blijven tot zijn repatriëring op 11 december 1940. Via Offlag VI B te Warburg, waaruit hij de 15e vertrekt, komt hij op dinsdag 17 december te Antwerpen aan. Hij overnacht er in het St.Vincentiusinstituut. Op woensdag 18 december 's avonds zien we hem te Oostende terug. 's Anderendaags moet hij zich reeds aanbieden bij de 'Kommandantur'. De oorlog is nog maar pas begonnen!

Enkele nabeschouwingen

Om dit verhaal te besluiten vind ik het gepast hulde te brengen aan de toewijding en inzet van het beroeps- en reservepersoneel van het Medisch Corps: officieren, onderofficieren, korporaals, soldaten en verpleegkundigen die in uiterst dramatische omstandigheden en met erg beperkte middelen hun humanitaire opdracht naar best vermogen trachtten te vervullen.

Hun vijand voerde een offensieve bewegingsoorlog gebaseerd op een compleet nieuwe doctrine, waarbij verrassing en snelheid primeerden en waarop onze manschappen noch materieel, noch mentaal voorbereid waren. Onze strijdkrachten voerden een verdedigingsoorlog waarbij ze doorlopend verplicht werden te wijken voor een superieure overmacht. Deze terugtochten verliepen dan nog dikwijls chaotisch bij gebrek aan coördinatie en goede verbindingsmiddelen. Bovendien waren we, wat strategie en tactische opvattingen betreft, een oorlog te laat. De forten- en loopgrachtenoorlog was nu toch wel definitief voorbij.

De werking en instandhouding van het basiscentrum van de Medische Dienst te Berck-Plage was daardoor op voorhand tot mislukken gedoemd. Niemand kon dit echter voorzien. Het centrum lag veel te dicht bij een erg beweeglijke, dag aan dag veranderende frontlijn. De hen ter beschikking staande middelen waren onaangepast en /of veel te beperkt. De toevloed van zieken en gewonden overweldigend, te gecentraliseerd! De bevoorrading in het allernoodzakelijkste liep volledig uit de hand. Het medisch personeel heeft mirakels moeten doen om het centrum draaiend te houden. Er was reden tot kritiek, zeer zeker, maar zij deden hun uiterste best. Van de duizenden militaire patiënten stierven er slechts 24. Het waren er 24 te veel maar in dergelijke uiterst moeilijke werkomstandigheden is dit begrijpelijk. Het hadden er veel meer kunnen zijn.

Het medisch centrum van Nantes heeft, door omstandigheden onafhankelijk van hun wil, nooit echt gefunctioneerd. De Duitsers hadden tegen die tijd reeds drie vierden van Frankrijk, met uitzondering van het onbezette zuidelijke deel, onder de voet gelopen.

Ik heb door een speling van het lot vier maanden mogen optrekken met een medische eenheid die niet beter vroeg dan zich op het gepaste moment te mogen inzetten. Het beloop der gebeurtenissen besliste er anders over. Toch grepen ze in waar mogelijk. Zo hielpen ze onder andere met het verzorgen van Franse gekwetste militairen in de stad Cahors.

Deze veldtocht was een hoogtepunt in mijn jeugdig leven. Als elfjarige maakte ik dingen mee waar een ander kind op die leeftijd slechts kan van dromen. Gebeurtenissen die een stempel op mijn jong leven drukten, die mij mijn ganse leven bijbleven. Ik bekeek deze woelige periode ook met andere ogen dan de volwassenen. Voor mij was dit zoiets als soldaatje spelen zij het dan soms op een erg realistische manier. Ik deelde wel hun leven maar hun dagelijkse zorgen en beslommeringen werden mij bespaard en gingen voor het grootste deel aan mij voorbij. Wat mij overwegend bijbleef waren de aangename momenten en /of de gebeurtenissen die mij als kind op de één of andere manier diep getroffen hebben. Ik ben deze mannen en vrouwen echter nooit vergeten. Het waren stuk voor stuk fijne mensen.

De meeste medespelers in dit menselijk drama zijn ondertussen waarschijnlijk overleden. Hun wederwaardigheden moesten toch ooit eens verteld worden. Beschouw het als een soort postume hulde.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

PUBLICATIES:

1. *België in de Tweede Wereldoorlog* - Devos. L - Lefèvre. P - Dr. Boijen. R -1994.
2. *Eigen nota's en familieboek.*
3. *Le Service de Santé-copie slagorde officieren AMH-Gent dossier X - Diensten van de Generale Staf - Dienst Inlichting en Veiligheid van de Krijgsmacht - Evere.*
4. *Le Service de Santé Belge à Berck (France) en 1940 - Docteur Victor Macquet.*
5. *Totale Oorlog en Revolutionaire Oorlog-Band II en bijlage Atlas II - Henri Bernard-Professor Koninklijke Militaire School (KMS) -1977.*

KAARTEN:

1. Kaart etappes geëvacueerden.
2. Plan van de toestand van het Belgisch leger tussen 25 en 28 mei 1940: zie blz. 2005-165.
3. Reisroute van het AMH in Frankrijk.
4. Toestand van het front op 21 mei 1940: zie blz. 2005-173

FOTO:

Eigen fotoarchief.

PLATE-VEILING 2006

LET OP: er zijn enkele wijzigingen in de schikkingen betreffende de veiling (in het vetjes aangeduid).

1. **De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst samen met de te veilen stukken binnen brengen in het Heemmuseum, Langestraat 69 Oostende op zaterdag 14 januari en dit gedurende de openingsuren van het Museum. De stukken zullen bij het aanvaarden gecontroleerd worden. Er worden geen stukken meer aanvaard de avond van de veiling.**
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens 3 €. bedragen.
3. **Op zondag 20 januari, tussen 10u en 12u, zullen de aangeboden stukken te bezichtigen zijn in het Heemmuseum.**
4. Op de avond van de veiling, donderdag 26 januari 2006, zal de lijst met de te veilen stukken te koop aangeboden worden.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing:
 - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom;
 - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de Kuststreek.

VERBETERING

In het artikel over Hotel Fontaine zijn enkele foutjes ingeslopen.

Op blz. 2005-196, 4^e alinea lezen: 1855 i.p.v. 185.

Zelfde bladzijde, laatste alinea lezen: "...het eigenlijke hotel Fontaine in de Langestraat en de Vlaanderenstraat" "de annexe van het hotel in de Louisastraat.....".

Op blz 2005-200, 1^e alinea lezen: (zie perceel 217 en 218) i.p.v. (perceel 217).

**ANTONY-FOTO'S UIT DE VERZAMELING VAN DE KONINKLIJKE OOSTENDSE
HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (2^e deel)**

**NOG EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET
INTERBELLUM**

door Norbert HOSTYN

1927

50727-3

Gezicht op de Vismarkt (aan Cadzandstraat en Bonenstraat)

IZ

150827-6

Emile Bulcke¹ in tentoonstelling in het Kursaal

AB

160827-1

Groepsfoto Fancy-Fair 1927 bij de Dochters van Liefde².

Locatie : koer van het klooster (Langestraat 83), kant Langestraat.

De pastoor op de foto is Norbert Barbe.

(Elk jaar in augustus hielden de Dochters van Liefde een Fancy-Fair ten voordele van hun wezenhuis; dit gebruik duurde tot begin jaren '70 van vorige eeuw.)

IR

1928

300628-1

Groepsfoto tijdens een banket.

Vermeld in de bezitsinventaris van 1977.

30628-35

Vindictivedagen zaterdag-zondag 2-3 juni 1928.

Toehoorders tijdens een manifestatie in de concertzaal in het Kursaal. Op de eerste rij o.a. Burgemeester Moreaux³.

IR

10728-1

50ste verjaardag Hoteliersbond.

Banket in de rotonde van de concertzaal in het Kursaal.

BM

10728-12

Mannen op dek van een pakketboot Oostende-Dover (ook de Hoteliersbond?).

Vermeld in de bezitsinventaris van 1977.

¹ BGO/4.999

² BGO/4.268

³ BGO/2.331

50828-2

Beeldend kunstenaars Emile Bulcke en Maurice Blicck op het terras van het Kursaal;
zicht op de westelijke hotels en mooie architecturale details van het Kursaalgebouw.

AB

100828-4

Emile Bulcke tijdens een tentoonstelling in het Kursaal.

AB

1929

10829-4

Tentoonstelling in het Kursaal met o.a. Emile Bulcke.

AB

280929-1

A la Ville de Londres⁴

Handelspand hoek Kapellestraat/Ooststraat. Personeel van de zaak in de deuropening.

Interessante inblik in de Ooststraat op de huizen palende aan "A la Ville de Londres" tot op de hoek
met de Kerkstraat.

Opname bij valavond.

BM

10929-20

Het Majestic Palace hotel en het Hotel du Kursaal & Beau Site gezien van op het strand.

BM

1930

60930-1

Emile Bulcke en echtgenote Augusta Kockenpoo in een tentoonstelling in het Kursaal te Oostende.

AB

1931

140631-1

Fraternelle 3de en 23ste Linieregiment.

Plechtigheid bij het Monument van het 3de en 23ste Linieregiment⁵.

Zicht op de aanwezigen; huizenrij van het bochtige gedeelte van de Graaf de Smet de Naeyerlaan in
de achtergrond.

BM

140631-2

Fraternelle 3de en 23ste Linieregiment.

⁴ BGO/3.867

⁵ BGO/5.842

Plechtigheid bij het Monument van het 3de en 23ste Linieregiment.
Gezicht op het monument van achter de toeschouwers gezien. Tramsporen in de bedding van de Graaf de Smet de Naeyerlaan duidelijk zichtbaar; achtergrond : Mess Officieren⁶.
BM

140631-3
Fraternelle 3de en 23ste Linieregiment.
Banket in het Hotel Splendid, Albert I-promenade.
BM

150631-1
Fraternelle 3de en 23ste Linieregiment.
Excursie aan boord van de "Zinnia".
Achtergrond : haveninstallaties op Oosteroever (o.a. Zeewezen⁷)
BM

150631-2
Fraternelle 3de en 23ste Linieregiment.
Excursie aan boord van de "Zinnia".
Achtergrond : Demeybruggen en Voorhaven.
BM

190731-13
Inhuldiging Monument Leopold II⁸ op de Zeedijk.
Gezicht op een detachement militairen en tal van vaandeldragers opgesteld vóór de bakstenen helling van het Kon. Chalet; rechts : het Koninklijk Chalet.
BM

190731-12
Gezicht op het erepodium met o.a. Koning Albert I, Koningin Elisabeth, Prins Leopold, Prinses Clementina en haar zoon Louis Prins Napoleon,, Burgemeester Moreaux e.a. hoogwaardigheidsbekleders; opname tijdens de toespraak van Koning Albert I.
BM

250731-10
De Adolf Buylstraat. Avondopname na regenbui.
Gezicht op de verlichte winkelpanden en de straat richting Wapenplein.
Het uithangbord van de kunstgalerie "Studio" duidelijk te zien.
(gedrukte reproductie)
Los bewaard; buiten bergmap

160831-1
Wellingtonrenbaan⁹. Grand Prix d'Ostende.
Het renpaard "Prince Rose"¹⁰ met jockey, gezien in profiel.
IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose").

⁶ BGO/6.195

⁷ BGO/6.082

⁸ BGO/6.324, 6.325

⁹ BGO/3.743, 3.806

¹⁰ BGO/3.747

160831-2

Wellingtonrenbaan. Grand Prix d'Ostende.

Aankomst van de ren.

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose")

200831-7

Groepsfoto Fancy-Fair 1931 bij de Dochters van Liefde¹¹.

Locatie : koer van het klooster (Langestraat 83), kant Cirkelstraat (Dispensarium).

De pastoor op de foto is Norbert Barbe.

(Elk jaar in augustus hielden de Dochters van Liefde een Fancy-Fair ten voordele van hun wezenhuis; dit gebruik duurde tot begin jaren '70 van vorige eeuw.)

IR

300831-1

Renbaan. Grand International.

Groepsfoto met de jockey's.

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose")

300831-2

Renbaan. Grand International.

Aankomst van de ren.

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose").

300831-3

Renbaan. Grand International.

Het renpaard "Prince Rose" met (?) eigenaar.

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose").

300831-4

Renbaan. Grand International.

Het renpaard "Prince Rose" met (?) eigenaar.

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose").

300831-5

Renbaan. Grand International.

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose").

300831-11

Renbaan. Grand International.

De mensenmassa op de renbaan

IR (in kader met allemaal foto's over het renpaard "Prince Rose").

(wordt voortgezet)

¹¹ BGO/4.268

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2005

- Elke zaterdag
- Van 26 december 2004 t/m 09 januari 2005 (gesloten 28 december 2004, 01 en 04 januari)
- Van 05 februari t/m 13 februari (gesloten 08 februari)
- Van 26 maart t/m 10 april (gesloten 29 maart en 05 april)
- Van 05 mei t/m 08 mei
- Van 15 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 29 oktober t/m 06 november (gesloten 01 november)
- Van 24 december t/m 08 januari 2006 (gesloten 25 en 27 december, 01 en 03 januari 2006)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

 **COCK
CAMERA
SERVICE**

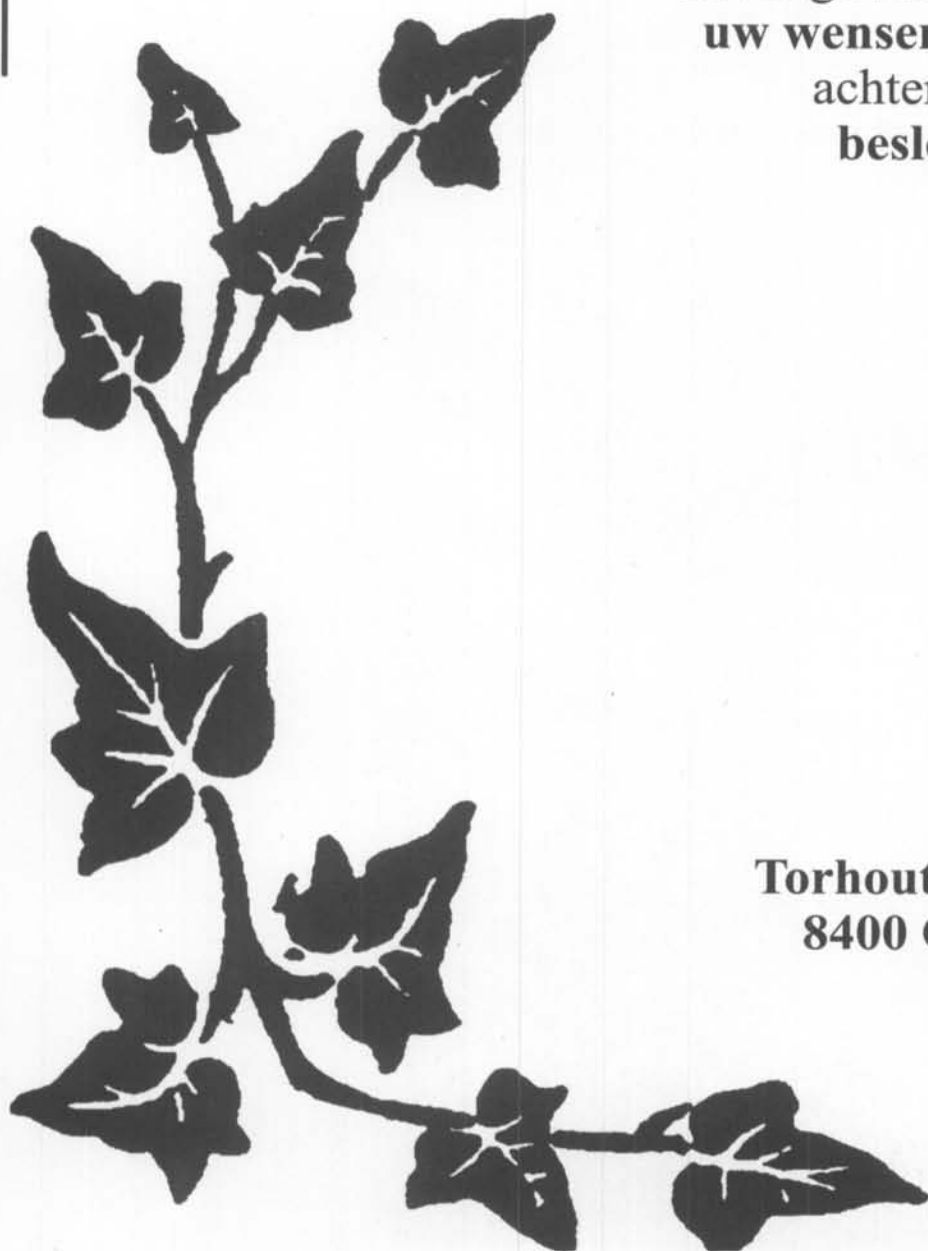
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53